

Ex/SANS/PG/3.5D/2024

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2024

(2nd Year, 3rd Semester)

SANSKRIT

COURSE : XV/D

(Judiciary in Ancient India)

Time : Two Hours

Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

१. निम्नलिखितेषु षट् प्रश्नाः सुरगिरा देवनागर्या लिप्या च समाधेयाः।
1×6=6

(क) धर्मः कथं सुहृदा सह तुलनीयः ? मनुसंहितानुसारं लेखनीयम्।

(ख) इङ्गितमित्यस्यार्थो मनुभाष्यानुसारं लेखनीयः।

(ग) चौरैर्हृतं धनं राज्ञा किं कर्तव्यम् ?

(घ) मिथ्याभियोगे कीदृशो दण्डः स्यात् ?

(ङ) साक्ष्ये दुष्टस्य कायविकृतेरुदाहरणं मिताक्षरानुसारं देयम्।

(च) किं नाम भूतम् ? किं च छलम् ?

SANS-206

[Turn Over]

(ङ) किं नाम दत्ताष्टाशतकम् ? किञ्च दत्ताष्टाशतकम् ?
दत्ताष्टाशतकविवादिभिः समीक्ष्यताम्। 1+1+4

(घ) किं नाम प्रमाणम् ? तच्च कतिविधम् ? भक्तिप्रमाणस्य गुरुत्वं
सोदाहरणं विचार्यताम्। 1+1/2+4 1/2

(ग) “विवादयते सद्य एव..” कत्र सद्य एव विवादयते ? अत्र ‘सद्य
एव’ इति प्रयोगे किं तात्पर्यम् ? “...इतिना दण्ड्यश्च स स्मृतः।”
कीदृशी जना इतिना दण्ड्यश्च भवते ? 1 1/2+1 1/2+1 1/2+1 1/2

(ख) निधि-इत्यस्य कोऽर्थः ? निधिरादानप्रदानविधिः
मनुसंहितानुसमामालोच्यताम्। 1+5

(क) केन प्रकारेण राजा कार्यदर्शनमभ्यसेत् ? बालदेवादिभिरपि
राजा किं कुर्यात् ? कासा धनं राजा सदा रक्षणीयम् ?
2+2+2

२. निम्नोक्तेषु चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः। 6×4=24

(ङ) दानमार्गः कतिविधः ? ते प्रकाराः लिख्यन्ताम्।

(ज) कीदृशी निक्षेपो दात्रे ना देयः ?

(छ) सप्तविंशतिविधेषु विषयव्यवस्था का आशीयते ?

(2)

(च) को नाम निक्षेपः ? निक्षेपविधिः नारदस्मृतिमवलम्ब्य विचार्यताम्।
निक्षेपाष्टादाने कीदृशी दण्डः स्यात् ? किं चौपनिधिभक्तम् ? तच्च
कतिविधम् ?

(3)

Ex/SANS/PG/3.5D/2024

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2024

(2nd Year, 3rd Semester)

SANSKRIT

COURSE : XV/D

(Judiciary in Ancient India)

Time : Two Hours

Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

१. निम्नलिखितेषु षट् प्रश्नाः सुरगिरा देवनागर्या लिप्या च समाधेयाः।
1×6=6

(क) धर्मः कथं सुहृदा सह तुलनीयः ? मनुसंहितानुसारं लेखनीयम्।

(ख) इङ्गितमित्यस्यार्थो मनुभाष्यानुसारं लेखनीयः।

(ग) चौरैर्हृतं धनं राज्ञा किं कर्तव्यम् ?

(घ) मिथ्याभियोगे कीदृशो दण्डः स्यात् ?

(ङ) साक्ष्ये दुष्टस्य कायविकृतेरुदाहरणं मिताक्षरानुसारं देयम्।

(च) किं नाम भूतम् ? किं च छलम् ?

SANS-206

[Turn Over]

(ङ) किं नाम दत्ताष्टाशतकम् ? किञ्च दत्ताष्टाशतकम् ?
दत्ताष्टाशतकविवादिभिः समीक्ष्यताम्। 1+1+4

(घ) किं नाम प्रमाणम् ? तच्च कतिविधम् ? भक्तिप्रमाणस्य गुरुत्वं
सोदाहरणं विचार्यताम्। 1+1/2+4 1/2

(ग) “विवादयते सद्य एव..” कत्र सद्य एव विवादयते ? अत्र ‘सद्य
एव’ इति प्रयोगे किं तात्पर्यम् ? “...इतिना दण्ड्यश्च स स्मृतः।”
कीदृशी जनो इतिना दण्ड्यश्च भवते ? 1 1/2+1 1/2+1 1/2+1 1/2

(ख) निधि-इत्यस्य कोऽर्थः ? निधिरादानप्रदानविधिः
मनुसंहितानुसमरालोच्यताम्। 1+5

(क) केन प्रकारेण राजा कार्यदर्शनमभ्यसेत् ? बालदद्यादिकं विष्णुं
राजा किं कुर्यात् ? कासां धनं राजा सदा रक्षणीयम् ?
2+2+2

२. निम्नोक्तेषु चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः। 6×4=24

(ङ) दानमार्गः कतिविधः ? ते प्रकाराः लिख्यन्ताम्।

(ज) कीदृशी निक्षेपो दात्रे ना देयः ?

(छ) सप्तविंशतिविधेषु विषयव्यवस्था का आशीयते ?

(2)

(च) को नाम निक्षेपः ? निक्षेपविधिः नारदस्मृतिमवलम्ब्य विचार्यताम्।
निक्षेपाष्टादाने कीदृशी दण्डः स्यात् ? किं चौपनिधिः ? तच्च
कतिविधम् ?

(3)